

BERCİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI

Latife Tekin

Öykü Bir gecekondu mahallesinde (Çiçektepe'de) yaşayan çöp toplayıcı yoksul insanların evlerinin yıkılmaması için gelen ekiplerle olan mücadeleleri ile başlayan roman çeşitli düşler üzerine kuruludur. Hem doğa ile hem de insanlarla uğraşmak zorunda kalan gecekondu sakinleri azimle evlerini yeniden kurmayı başarırlar. Kentte bir çöp kentin oluşumunu engellemek isteyen devletin üstün güçlerine karşı bir olan mahalleli yıkılan evlerini her ne kadar yeniden yapmaya çalışsalar da yıkıma mani olamaz ve giderek bir tepeye doğru azalır. Halk arasındaki batıl görüşlerin önde isimlerinden olan Güllü Baba'yı dinleyen sakinler yıkılan evlerin ve inşaatların içinde bir müddet yaşayarak çöp toplamaya devam ederler. Bu süreçte insanların hurafelere bağlı tuhaf yaşamları Berci Kristin adı ile iyiliğe ve kötülüğe yapılan çeşitli göndermelerle anlatılır. Kentin çöplerinin biriktiği yerde yoksul insanların çöp karıştırması ile elde edilen küçük hikâyeler genellikle ahlaki çöküntü içerisinde kimlik sorunu yaşayan pek çok insanın belirsiz yaşamını dile getirir. Güllü Baba sayesinde zamanla zamanla devlete kendini kabul ettirmeyi başaran gecekondu mahallesi her ne kadar kentsel yaşam alanlarına sahip olsa veya daha evvel hiç olmayan sokak isimlerine sahip olsa bir çöp tepe olmaktan öte gidemez. Zira Çiçektepe sakinleri mahallerine yakın zehirli atık saçan bir fabrikaya da olumlu bakmazlar. Fakat gelişmeye dur duraksız devam eden Çiçektepe, bakkal, manav, fabrika, yol, kahvehane, futbol takımı gibi yerlerle zamanla eğlence ve suç merkezi haline gelir. Daha sonra kadınların Katır Emel, Deli Gönül adlarıyla anıldığı gazino oteller açılarak esrar ticaretine ortam hazırlanır. Oldukça saf başlayan masum hayatlar kentleşmenin ardından suçlu ve günahkâr kimliklere bürünürler.

Tema

Yoksulluk Yaşanan her adımın değerinin para ile sabitlendiği fikrine odaklanan romanda tema yoksulluktur. Çöp toplayarak hayatını geçindiren mutlu insanların kentleşme sürecindeki dağınıklığı hayli manidardır.

Kişiler

Güllü Baba Mahallenin en yaşlı bilge adamlarından biri olan Güllü Baba, gecekondu mahallesine yıkıma gelen ekiplere karşı duran Sırma'nın çıldırmış halini iyileştirmek için çağrılır. Doğaüstü güçleri bulunan yaşlı adam, dokunuşlarının kudreti ile hastaları iyileştirmeyi başarır. Lider özellikleri ile Çiçektepe ahalisini idare eder ve halk arasında bilinegelen bir saygınlığı bulunur.

Lado Mahallenin kahraman sıfatı ile nitelediği Lado, sokakları kahvelerle dolan yeni Çiçektepe'yi kendine mekan edinen insansı özelliklere sahi bir kelebeğdir. Kendine has giyimi ile dikkat çeken Lado, dört karısından boşanmış özgür bir güç temsilcisidir. Çöp toplayıcı bir mahalle arasında her ne kadar başından geçenleri gizli tutmaya çalıştıysa da çevre tarafından yanlış anlaşılıp çöplüğün romanını yazacağı şeklinde çıkan söylentiye engel olamaz. Çöp bayırında insanlar tarafından değer görmenin de azmi ile yazmaya başlar, evini düşlerle döşer fakat durum karısı tarafından hoş karşılanmaz ve kavga ederler, kadını döve döve hizaya getirmeye çalışan Lado asabi ve öfkelidir. Lado'nun namı yayıldıkça onun gibiler çoğalır, insanlar Lado'yu kumar borcu ile hatırlar. Bir gün Lado bıçaklandığı haberi yayılır ve Lado yaşadığı işçi ve karton mahallesinden kaçır.

Çiçektepeliler Genel olarak romanın üzerinde ilerlediği Çiçektepe mahalle sakinleri hakkında kolektif bir karakter ortaya çıkar. Toplu halde yaşayan, kuralları olan, çalışan, grev yapan konducu ve işçi kesimin tek bir beden olarak hareket etmesi asi ve sert bir halk için adeta gerekliliktir. Sırma, Güllü Baba, Şengül, Güllü Baba ve Kibriye Ana gibi kişilere ek olarak Kara Hasan, Kel Ali, Gülbey Usta, Kürt Cemal, çingeneler de bir arada yaşarlar.

ANA KARAKTERLER

Güllü Baba (Duygusal)

Karakter Mahallenin en yaşlı bilge adamlarından biri olan Güllü Baba, gecekondu mahallesine yıkıma gelen ekiplere karşı duran Sırma'nın çıldırmış halini iyileştirmek için çağrılır. Doğaüstü güçleri bulunan yaşlı adam, dokunuşlarının kudreti ile hastaları iyileştirmeyi başarır. Lider özellikleri ile Çiçektepe ahalisini idare eder ve halk arasında bilinegelen bir saygınlığı bulunur.

Aktiviteler İnsanları dokunuşları ile iyi gelen Güllü Baba, Çiçektepe'yi kurtarma konusunda kendine görev edinir. Dua ve kader okuyan yaşlı adam geleceği tahmin eden üfürükçü bir bilge olarak yaşar.

ÖRNEK ANILAR

Üfürükçü Üstün güçlere sahip olan Güllü Baba, insanlara dua ve üfürükle yardımcı olmaya çalışır: "Kadınlar başı ağrıyan, ateşe düşen, gözü kulağı akan çocuklarını tutup tutup ona getirdiler. Güllü Baba, bir gözlerinden yaş akıtıp bir toprağı dinleyerek her gün bir ağrı sızı duası yaktı. Yaktığı dualar önünde diz çöken çocukların ağrıyan başlarına, gözlerine, kulaklarına okuyup üfledi. Bastonunu üç kez sırtlarına değirdi."

Bilge Çiçektepe'nin akıbeti ile yakından ilgilenen yaşlı adam, bilgisi ile insanlara yol göstermeye çalışır: " Güllü Baba elini öpen erkeklerin sırtını bastonuyla okşadı. Elini alnına verip mırıltılarla bilgisinin derinliklerine daldı. İnsanlara kafalarının sağ yanlarında bulunan "Dil cepleri"nden söz açtı. Nato Caddesi'nin ad olup beri gelemeyişini bu ceplere bağladı."

Sezgili Geleceği görebilen bir adam olarak Çiçektepe ile ilgili çeşitli kehanetlerde bulunan sezgili bir adamdır: " Kulaktan kulağa, Allah'ın onun gözlerini kör ettiğine pişman olduğu, sonradan ona gözlerini isteyip istemediğini sorduğu, Güllü Baba'nın da gözlerinin yerine kuvvetli bir zihin dilediği söylentileri yayıldı. Kimsenin bilmediği şeyleri bilmesi kör olmasına bağlandı onun bastonuyla konuştuğuna, toprağı dinlediğine şahit olanlar çoğaldıkça da Güllü Baba'nın elini öpmeden mahallede hiçbir işin başına varılmadı."

Kudretli Tanrı'dan edindiği güçlerle çevre üzerindeki etkisini gösteren Güllü Baba, insanüstü büyü güçlerle kader okuma konusunda ermiş özellikler taşır: " Güllü Baba bu sırlara gözünden akıttığı yaşların karşılığında ermişti. Tanrı yaşlarını kurutmuş ama yerine hazine değerinde başka bir kudret bağışlamıştı. Bu kudret yalnızca Tanrı'ya vergi olan gizlilikleri görme kudreti idi. Bu kudretiyle Çiçektepe kondularının kaderini okuyabiliyordu."

Lider Çiçektepe sakinlerine yaşadıkları değişim sürecinde liderlik etmeye çalışan Güllü Baba, nefesi ve duası ile geleceği ön gören düşünceleri ile insanlara yol gösterir: " Güllü Baba önde Çiçektepe'nin kadını erkeği arkada grev yerine ziyarete varıldı. Evlerden toplanan bulgur, un, mercimek grevci işçilere verildi. Güllü Baba, çadırın önünde okuduğu duadan sonra, "Grevinizin başı sonu aydınlık," diyerek grevin kaderini okudu."

Lado (Mantıksız)

Karakter Mahallenin kahraman sıfatı ile nitelediği Lado, sokakları kahvelerle dolan yeni Çiçektepe'yi kendine mekan edinen insansı özelliklere sahi bir kelebektir. Kendine has giyimi ile dikkat çeken Lado, dört karısından boşanmış özgür bir güç temsilcisidir. Çöp toplayıcı bir mahalle arasında her ne kadar başından geçenleri gizli tutmaya çalıştıysa da çevre tarafından yanlış anlaşılıp çöplüğün romanını yazacağı şeklinde çıkan söylentiye engel olamaz. Çöp bayırında insanlar tarafından değer görmenin de azmi ile yazmaya başlar, evini düşlerle döşer fakat durum karısı tarafından hoş karşılanmaz ve kavga ettiler, kadını döve döve hizaya getirmeye çalışan Lado asabi ve öfkeli. Lado'nun namı yayıldıkça onun gibiler çoğalır, insanlar Lado'yu kumar borcu ile hatırlar. Bir gün Lado bıçaklandığı haberi yayılır ve Lado yaşadığı işçi ve karton mahallesinden kaçar.

Aktiviteler Lado, kumarbaz olmasının yanı sıra roman yazmak için zamanları feda eden doğaüstü özelliklerde bir güçtür. Başından geçen dört evliliği ve yaşadıkların herkesle paylaşmak için yazmaya karar verir.

ÖRNEK ANILAR

Kurnaz Değişik renklere sahip olan Lado, kahraman ilan edilmesinin ardından değişmeye karar verir ve davranışlarında hatta gülüşünde dahi kahramanlığa özgü tavırlar edinmeye çalışır: “ Her gördüğü çeşmede ellerini uzun uzun yıkamayı alışkanlık haline getirdi. Ellerini, omuzlarını silkeledikten sonra cebinden çekip aldığı beyaz mendile sildi.”

Farklı İnsani özelliklere sahip olan Lado, bir hayvan olarak Çiçektepe’de yaşaması ile farklıdır. Yaşadığı hayat ve evlilikler de insani değerler taşır: “Lado kanatları pullu bir kelebektir. Doğduğu köyün çiçeklerinin kokusunu taşıdığına inandığı ilk karısıyla uzun yıllar aynı evin içinde yaşamaya niyetlendi.”

Öfkeli Zar zor kendini yazmaya ittikten altı ay sonra ortaya çıkan yazıyı karısının yırtmasına öfkelenen Lado, büyü bir hiddetle karısını boşar, öfkeden deliye döner, kendini kumara verir. Hatta sonra hızını alamaz karısını herkesin önünde döve döve eve eri getirir: “ Lado ciğerlerine çöp bayırlarının havasını hasretle çekerken karısı Lado’nun yazdıklarını yaktı. Lado için bu bir yıkım oldu. Karısını boşadı. Ama içinde açılan yaranın acısından ve göğsünü zorlayıp burnundan çıkan öfkesinden kalemi eline alamadı. Olanları unutmak için kendini yeniden kumara verdi.”

Asi Her ne kadar çöp bayırında kendi gibi türeyenlerden korksa da yerini kimseye bırakmamaya devam eder. Kumar konusunda kendine güvenen Lado, asi biri olarak diğer kumarbazlarla girdiği münakaşalar nedeni ile yaşadığı yeri terk ederek yeni bir hayat kurar: “Lado çevresinde toplaşan kumarıcı kalabalığın sağladığı güvenle kazancını yokladı. İki dudağının arasında korka korka çıkardığı sesiyle paralarını saydı. Sayarken rahat uyku yatağından kaçtı. Lado karanlığa diktiği bakışlarıyla uykuyu çağırırdı. Bir o yana bir bu yana dönüp durdu. Yine de Ladoluğu çöp bayırında kimseye bırakmadı.”